

Nr 237.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1939 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till ersättningar åt verksläkare för budgetåret 1939/40.

(3 avd.)

I anslutning till sin i årets statsverksproposition under sjunde huvudtiteln, punkt 62, gjorda framställning har Kungl. Maj:t i propositionen nr 271, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden den 24 mars 1939, föreslagit riksdagen att till Ersättningar åt verksläkare för budgetåret 1939/40 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 460,000 kronor.

Enligt 32 § civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8) är tjänsteman vid sjukdom berättigad till läkarvård på statens bekostnad. Läkarvården skall enligt 33 § i allmänhet ombesörjas av särskilda för ändamålet anställda verksläkare. Enligt det i propositionen nr 218 framlagda, av riksdagen numera godkända förslaget till civilt icke-ordinariereglemente skall beträffande kostnadsfri sjukvård åt i förslaget avsedda extra ordinarie tjänstemän samt extra tjänstemän och aspiranter gälla vad i civila avlöningsreglementet jämte därtill hörande tilläggsbestämmelser är i sådant hänseende stadgat beträffande ordinarie tjänstemän inom motsvarande lönegrader.

Det förslag till militärt avlöningsreglemente, som genom propositionen nr 245 förelagts riksdagen, innehåller beträffande rätt för de ordinarie beställningshavarna vid försvarsväsendet till sjukvård på statens bekostnad samt beträffande ombesörjandet därav i sak enahanda regler som civila avlöningsreglementet. De läkare, som skola anlitas för verksläkarfunktioner inom försvarsväsendet, benämnas i förslaget tjänsteläkare. Jämväl lönerregleringen inom försvarsväsendet är avsedd att omfatta icke-ordinarie personal. Det kan förväntas, att 1936 års lönekommitté inom kort avgiver förslag i ämnet.

Beträffande verksläkare inom civilförvaltningen har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 15 december 1938 avgivit förslag till bestämmelser i ämnet. Medicinalstyrelsen har därvid utgått från att ersättning till verksläkarna bör i princip utgå efter prestation. Styrelsen har dock ansett

en viss maximering av ersättningen påkallad till förekommande av en oberrättigat hög besöksfrekvens. För statens järnvägar föreslår styrelsen vissa särbestämmelser. En sammanfattning av de föreslagna ersättningsgrunderna återgivas i propositionen, sid. 5 och 6.

Vidare har styrelsen förordat, att de enligt civila avlöningsreglementet tillsatta verksläkarna även skulle vara skyldiga att fullgöra de åligganden i samband med tjänstepensioneringen m. m., som avses i kungörelsen den 18 juli 1935 (nr 461), varvid ersättning skulle utgå enligt kungörelsens bestämmelser.

Yttranden över förslaget ha avgivits av generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, generaltullstyrelsen, domänstyrelsen och Sveriges läkarförbunds centralstyrelse, varvid förordats ändringar i olika avseenden. En redogörelse för yttrandena återfinnes i propositionen, sid. 6—8.

I sitt den 23 december 1938 avgivna betänkande med förslag till militärt avlöningsreglemente har 1936 års lönekommitté till närmare behandling upptagit även frågan om tjänsteläkare inom försvarsväsendet. Bland de myndigheter, som yttrat sig över nyssnämnda reglementsförslag, ha arméförvaltningen, marinförvaltningen, försvarsväsendets lönenämnd och statskontoret särskilt berört nu angivna del av förslaget.

Spörsmålen om anordnandet av ifrågavarande läkarorganisationer inom den civila statsförvaltningen och försvarsväsendet ha ansetts böra underkastas gemensam ytterligare utredning genom särskilda inom finansdepartementet tillkallade *sakkunniga*. Beslut härom har av Kungl. Maj:t meddelats den 10 mars 1939.

Kostnadsberäkningar och sättet för kostnadernas bestridande. För ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare vid civilförvaltningen, utom statens järnvägar, räknar *medicinalstyrelsen* med en sammanlagd kostnad till arvoden åt verksläkare av 645,000 kronor. Antalet befattningshavare inom ifrågavarande förvaltningsgrenar har därvid uppskattats till omkring 38,000. I genomsnitt för befattningshavare uppgår den beräknade kostnaden således till omkring 17 kronor.

De å järnvägsläkare belöpande arvodeskostnaderna beräknar *medicinalstyrelsen* till 350,000 kronor för omkring 20,000 ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare. Genomsnittskostnaden skulle således utgöra 17.5 kronor per år och befattningshavare.

Kostnader för reseersättningar hava härvid icke medräknats.

Vad angår motsvarande kostnader inom försvarsväsendet, har 1936 års lönekommitté antagit, att det årliga arvodet till tjänsteläkare i allmänhet icke skulle behöva överstiga 5 kronor per beställningshavare, medan *arméförvaltningen* räknat med i genomsnitt 7.5 kronor för år och beställningshavare. Reseersättningarna åt tjänsteläkare antagas icke komma att uppgå till något nämnvärt belopp.

Statskontoret har förordat, att vid de till allmänna civilförvaltningen hörande ämbetsverken samtliga kostnader för sjukvård och läkemedel, således även kostnaderna för verksläkare, böra bestridas från en under vederbörande myndighets avlöningsanslag uppförd, förslagsvis beräknad anslagspost. Jämväl enligt *riksräkenskapsverkets* uppfattning böra sjukvårdskostnaderna avföras å myndigheternas avlöningsanslag.

Departementschefen har för egen del anfört:

Även enligt min mening böra kostnaderna för verksläkarna vid allmänna civilförvaltningen bestridas av myndigheternas avlöningsanslag. Jämväl kostnaderna för de tjänsteläkare vid försvarsväsendet, vilka skola omhändervarad den sjukvård som ej ankommer på militärläkarna utan särskild ersättning, böra bestridas från de anslag, av vilka personalens löner utgå. En dylik anordning, som kan förväntas påverka avlöningsstaternas uppställning och sättet för anslagsposternas beräkning, bör emellertid lämpligen icke genomföras förrän viss erfarenhet vunnits om kostnadernas storlek och fördelning. I avbidan härpå anser jag mig böra föreslå, att ett särskilt anslag upptages under sjunde huvudtiteln, från vilket samtliga ifrågasvarande kostnader — såväl arvoden som reseersättningar åt läkarna — torde få bestridas.

Beträffande medelsbehovet under nästa budgetår å nämnda anslag må framhållas följande.

Det antal ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare, som utom affärsverkens personal ingår i medicinalstyrelsens kostnadsberäkningar för civilförvaltningen, uppgår enligt uppgift till omkring 20,000. Med hänsyn till lönereglernas utsträckning till nya förvaltningsgrenar, däribland det statliga undervisningsväsendet, bör nämnda tal ökas till 24,000. Med de av medicinalstyrelsen gjorda genomsnittsberäkningarna skulle den häremot svarande kostnaden för ersättningar åt verksläkare uppskattas till i runt tal 410,000 kronor.

Antalet av de ordinarie eller icke-ordinarie anställningshavare inom försvarsväsendet, för vilka tjänsteläkarkostnaderna böra bestridas från verksläkaranslaget, torde kunna beräknas till 7,000. Efter de av arméförvaltningen beträffande armén föreslagna genomsnittsberäkningarna skulle häremot svara en kostnad för tjänsteläkarna vid försvarsväsendet av drygt 50,000 kronor.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen, har medicinalstyrelsens förslag på väsentliga punkter föranlett erinringar. De olika ändringsförslag, som därvid framlagts, innebära såväl ökningar som minskningar i förhållande till de nyss angivna kostnadsberäkningarna. Uppenbarligen möta, innan den nu pågående, i det föregående omförmälda sakkunnigutredningen blivit slutförd, då möjlighet kan förväntas förefinnas att fatta definitiv ståndpunkt i ersättningsfrågan, vissa svårigheter att uppskatta medelsbehovet å ifrågasvarande anslag. Med ledning av de återgivna kostnadsberäkningarna får jag emellertid föreslå, att anslaget, som bör givas förslagsanslags natur, bestämmas till 460,000 kronor.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan utredningen fullbordats, meddela erforderliga bestämmelser angående ersättningarna åt ifrågasvarande läkare.

Slutligen må framhållas, att det måhända kommer att visa sig lämpligt att införliva den verksläkarorganisation, som avses i förenämnda kungörelsen den 18 juli 1935 (nr 461), med den nu ifrågasvarande organisationen. I

så fall torde hinder icke möta att bestrida de enligt sagda kungörelse utgående ersättningarna från det anslag, varom här är fråga. På anslagsberäkningen inverkar denna fråga icke.

Av propositionen framgår, att frågan om ordnandet av verks- och tjänsteläkarorganisationerna inom civilförvaltningen och försvarsväsendet allttjämt är föremål för utredning. Vid sådant förhållande anser sig utskottet böra tillstyrka, att det må ankomma på Kungl. Maj:ts att, sedan utredningen fullbordats, meddela erforderliga bestämmelser angående ersättning till ifrågavarande läkare. Bestämmelserna böra dock framdeles underställas riksdagens prövning.

Då beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår och Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar åt verksläkare* för budgetåret 1939/40 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 460,000 kronor.

Stockholm den 31 maj 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 236.
